

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н. професор Лоханова Н.О.

_____ (підпис)
« » _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Особливості обліку і контролю операцій транспортно-експедиторської діяльності (на прикладі ТОВ «МІРЛАНД»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Омелянiвч Анастасiя Сергiївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бойко Ольга Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Сутність та правові аспекти транспортно-експедиторської діяльності	6
1.2. Організація та особливості обліку транспортно-експедиторської діяльності	13
1.3. Дискусійні питання та вдосконалення обліку транспортно-експедиторської діяльності	20
РОЗДІЛ 2. ДНЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	24
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «МІРЛАНД»	24
2.2. Особливості обліку експедиторських операцій ТОВ «МІРЛАНД»	31
2.3. Облік транспортно-експедиторських послуг відповідно до податкового законодавства	37
РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ ТРАНСПОРТНО- ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	44
3.1. Внутрішній контроль транспортно-експедиторських підприємств	44
3.2. Аналіз результатів діяльності ТОВ «МІРЛАНД»	53
3.3. Кореляційно-регресійний аналіз як інструмент побудови економіко-математичної моделі підвищення ефективності транспортно-логістичного процесу на ТОВ «МІРЛАНД»	58
ВИСНОВКИ	66
Список використаних джерел	70
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Транспортно-експедиторська діяльність і її послуги є невід’ємною частиною підприємницької діяльності, транспортних перевезень, логістики і зовнішньоекономічної діяльності. Транспортно-експедиторські послуги застосовуються для здійснення перевезень і виконують посередницькі функції. Розглядаючи сферу транспортно-експедиторської діяльності, важливо розуміти, що не кожна операція по перевезенню або транспортуванню вантажу (продукції, товару) є транспортною експедицією. В той же час будь-яка транспортна експедиція апріорі є перевезенням і транспортуванням, тобто операцією, пов’язаною з переміщенням вантажу. Ключовим моментом в даному випадку є те, що вантаж перевозиться у супроводі кого-небудь, тобто продукція транспортується як би «під контролем» і крім таких суб’єктів взаємостосунків, як вантажовідправник і вантажоодержувач, є ще одна ланка в ланцюжку перевезень – експедитор.

Надійна і якісна робота всієї автотранспортної системи є одним із основних показників стабільності функціонування всього господарського механізму держави і забезпечує вихід на світовий ринок транспортно-експедиторських послуг

Перевезення, незалежно від виду транспорту, може суттєво впливати на зміну кінцевої вартості продукту. Тому важливо забезпечити перевезення за безпечним маршрутом, з якісним сервісним обслуговуванням і при найменших витратах. У зв’язку зі зростанням ролі транспортних перевезень вантажів актуалізується питання ведення достовірного бухгалтерського обліку.

Вагомий внесок у формування теоретико-методичних і практичних засад бухгалтерського обліку операцій з транспортно-експедиторської діяльності здійснили такі науковці: М. Безродний, З. Береза, О. Васирина, В. Гізатуліна, К. Гнедіна, А. Дем’янченко, Л. Зайончик, І. Камінська, К. Кондратюк,

В. Онищенко, М. Потоцька, С. Протасеня, В. Роздобудько, М. Солодишева, А. Ткаченко, О. Якубова та ін.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних питань обліку і контролю діяльності транспортно-експедиторських підприємств, аналіз їх діяльності та формулювання пропозицій щодо удосконалення механізму обліку і контролю на підприємстві.

Для досягнення окресленої мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- Визначити сутність та правові аспекти транспортно-експедиторської діяльності;
- Дослідити організацію та особливості обліку транспортно-експедиторської діяльності;
- Навести дискусійні питання обліку транспортно-експедиторської діяльності;
- Надати загальну економічну характеристику ТОВ «МІРЛАНД»;
- Визначити особливості обліку операцій транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «МІРЛАНД»;
- Дослідити особливості обліку транспортно-експедиторських послуг відповідно до податкового законодавства;
- Навести деякі шляхи удосконалення обліку операцій транспортно-експедиторської діяльності ТОВ «МІРЛАНД»;
- Навести загальну методику контролю операцій транспортно-експедиторської діяльності;
- Проаналізувати результати діяльності підприємства;
- Побудувати економіко-математичну модель підвищення ефективності транспортно-логістичного процесу на ТОВ «МІРЛАНД».

Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу транспортно-експедиторської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, загальних принципів, методичних аспектів і практичний інструментарій, пов'язаний з організацією, веденням і реалізацією ефективного обліку, контролю та аналізу транспортно-експедиторської діяльності на прикладі ТОВ «Елпромпроект».

Методи дослідження. В процесі написання кваліфікаційної роботи при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку транспортно-експедиторської діяльності використовувались наступні методи: індукція дедукція. При порівнянні наукових підходів до обліку транспортно-експедиторської діяльності використовувались методи аналізу та синтезу. Метод спостереження та порівняння використовувався для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «МІРЛАНД». При побудові кореляційно-регресійної моделі для визначення впливу окремих факторів на результативний показник був використаний метод моделювання.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативні документи України, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку транспортно-експедиторської діяльності, спеціалізовані періодичні видання, первинні документи, облікові регістри та форми звітності підприємства, яке досліджувалось.

ВИСНОВКИ

Галузева специфіка транспортно-експедиторських послуг, обумовлює особливості їх облікового відображення і внутрішнього контролю: 1) споживання транспортних послуг, забезпечуючи процеси постачання, виробництва та споживання товарів, спричиняє підвищення рівня виробничої собівартості цих товарів; 2) момент надання такої послуги збігається з процесом її споживання; 3) розширення міжнародних перевезень приводить до виникнення зовнішньоекономічних операцій; 4) необхідність управління вартістю споживаних матеріальних і трудових ресурсів з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У ході дослідження з'ясовано, що більшість чинних законодавчих та інших нормативно-правових актів, які стосуються транспортно-експедиційної діяльності, не повною мірою враховують особливості правовідносин у ринкових умовах господарювання. Для створення ефективної системи правового регулювання ринку транспортних послуг необхідно почати з формулювання та закріплення на законодавчому рівні визначення основних понять, які стосуються транспортно-експедиторської діяльності. Крім того, необхідно привести вже діюче національне законодавство у відповідність із нормами міжнародних нормативних актів, які регулюють перевезення та експедиторську діяльність.

Доведено, що показник собівартості транспортно-експедиторських послуг підприємств має вирішальне значення для оцінки результативності транспортно-експедиторської діяльності та визначає фінансовий стан підприємства. Потребує вдосконалення процес обліково-інформаційного забезпечення механізму оптимізації собівартості транспортно-експедиторських послуг, який би дозволив підприємству, з одного боку, максимально додержуватися заданого клієнтом рівня якості, а з другого — ефективно здійснювати свою господарську діяльність за умов конкурентного середовища.

Визначено, що документування та процес надання транспортно-експедиторських послуг потребує вдосконалення. Для належної організації документування витрат на підприємстві необхідно: 1) визначити об'єкти бухгалтерського обліку; 2) оцінити інформаційні запити користувачів облікової інформації; 3) обґрунтувати систему показників, доцільних для включення до форм первинних документів, забезпечити контроль дотримання встановленого порядку їх оформлення; 4) розробити форми первинних документів, адаптовані до потреб управління витратами; 5) розробити графік документообігу.

За результатами проведеного дослідження виокремлено принципи, властиві внутрішньогосподарському контролю загалом та його елементам зокрема: суб'єктам, об'єктам та контрольним діям. Таке розмежування принципів забезпечить ефективну організацію внутрішньогосподарського контролю через їх урахування у відповідних регламентних документах. Визначено, що внутрішній контроль транспортно-експедиторських підприємств має бути зорієнтований на гарантування ресурсної безпеки, підвищення якості послуг та оптимальне зниження витрат. Предметом внутрішнього контролю транспортно-експедиторського підприємства є господарські процеси та операції, пов'язані з наданням автотранспортних та експедиторських послуг, накопиченням та списанням витрат, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами.

Дослідження практики обліку експедиторської діяльності відбувалось за даними товариства з обмеженою відповідальністю «МІРЛАНД». Основним видом діяльності підприємства є інша допоміжна діяльність у сфері транспорту. Діяльність компанії відповідає міжнародним конвенціям, діючому законодавству та застрахована.

Компанія має лінійно-функціональну організаційну структуру. Очолює підприємство директор, який організовує поточну та перспективну діяльність підприємства і несе відповідальність за її здійснення.

Підприємству як у 2017 так і у 2018 році притаманна абсолютна фінансова стійкість.

У межах договору транспортного експедирування ТОВ «МІРЛАНД» виступає як посередник, діючи від імені клієнта, і в цьому випадку воно не є стороною у договорі з третьою стороною, а виступає як повірений. Сума коштів, отримана експедитором для оплати послуг третіх осіб, залучених для виконання договору транспортного експедирування, не відображається у складі доходів, оскільки відсутнє збільшення власного капіталу.

Проведений аналіз діяльності показав, що підприємство демонструє стабільне розширення своєї діяльності. Чистий дохід від реалізації послуг за три роки збільшився у 3,6 рази. Перевищення темпів збільшення чистого доходу від реалізації над темпами збільшення операційних витрат зумовило збільшення за три роки фінансового результату від операційної діяльності так і чистого фінансового результату майже у 6 раз.

Визначення фінансового стану за допомогою інтегрованої рейтингової оцінки надає змогу менеджменту підприємства оперативно реагувати та вживати заходів для запобігання потенційному банкрутству, а дослідивши рейтингову оцінку фінансового стану ми прийшли до висновку, що фінансовий стан підприємства дуже добрий.

Бухгалтерський облік операцій підприємство спирається на національні стандарти бухгалтерського обліку та в цілому відповідає вимогам чинного законодавства. Проте було визначено низку невідповідностей серед яких наступні:

Оскільки особливістю послуг є їх нематеріальність і вони споживаються в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, то за більшістю послуг у підприємства не буває незавершеного виробництва. Як наслідок ТОВ «МІРЛАНД» нехтує застосуванням рахунків витрат 23 «Виробництво» та 91 «Загальновиробничі витрати». Усі витрати відображаються у складі адміністративних та збутових витрат.

Така позиція, зрозуміло, суперечить правилам бухгалтерського обліку та унеможлиблює визначення виробничої собівартості. Як наслідок, це призведе до викривлення показників фінансової звітності, а за наявності незавершеного

виробництва ще й даних декларації з податку на прибуток. До того ж такий порядок обліку не відповідає вимогам П(С)БО 16 «Витрати» і призводить до порушень бухгалтерського законодавства.

Підприємству запропоновано бухгалтерський облік транспортно-експедиторських послуг здійснювати за окремими об'єктами калькулювання, замовленнями та за видами послуг, що надаються в межах кожного з них; використовувати рахунки виробничих витрат для визначення собівартості реалізованих послуг.

Кошти, що отримує підприємство на користь третіх осіб за своєю сутністю не є оплатою від покупців, тому ми вважаємо, що ці кошти необхідно відображати на рахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Підприємства даної галузі, у т.ч. ТОВ «МІРЛАНД» часто нехтують внутрішнім контролем операцій, тому з метою запобігання, мінімізації впливу ризиків на фінансово-господарську діяльність підприємств транспортно-експедиторської галузі визначено основні напрямки попереднього, поточного та наступного внутрішньогосподарського контролю впливу ризиків.

Запровадження у практичну діяльність запропонованих рекомендацій сприятиме подальшому вдосконаленню організації обліку транспортно-експедиторських операцій ТОВ «МІРЛАНД», що у подальшому позитивно вплине на всю господарську діяльність підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аарон Ю.А. Складское хозяйство и транспортно-экспедиционное дело. М.: Транспорт, 1975. 384 с.
2. Афанасьев Л.Л. Автомобильные перевозки. М.: Транспорт, 1977. 240 с.
3. Волкова Н. А., Волчек Р М, Гайдаєнко О.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2015. 310 с.
4. Волкова Н. А., Подвальна Н. Є. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2013. 267 с.
5. Герасимчук В.В, Сокур Л.М., Сокур, І.М. Транспортна логістика: навч. пос. К: Центр учбової літератури, 2009. 222 с.
6. Гоберман И.М. Централизованные перевозки грузов автомобильным транспортом. М.: Автотрансиздат, 1960. 208 с.
7. Головацька С.І., Сашко С.І. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 36-40.
8. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
9. Грицак Н.Ю. Облік і внутрішній аудит витрат автотранспортних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2012. 30 с.
10. Єсієва Н. Транспортно-експедиційна діяльність як один із основних видів діяльності підприємств-перевізників: обліково-правовий аспект. *Економічний аналіз*. Вип. 11, Ч.4. 2012. С. 232-236.
11. Золотницька Ю.В. Особливості нарахування ПДВ на операції з транспортно-експедиторських послуг. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/9180/1/Nauk_chyt_2015_97-100.pdf

12. Золотухін О. Транспортно-експедиторські послуги в Україні. *Вісник. Офіційно про податки.* № 10. 2014. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6738>
13. Зубчик С.М. Внутрішньогосподарський контроль на підприємствах: організація та методика. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Львів, 2016. 318 с.
14. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати в редакції 2010 р. URL: <https://containers.ua/articles/inkoterms-2010/>
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. – Назва з екрану
16. Кузіна Р. В. Облік у галузях економіки: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 508 с.
17. Литвиненко С.Л. Габрієлова Т.Ю., Яновський П.О., Нестеренко Г.І. Транспортно-експедиторська діяльність: навчальний посібник. -2-ге вид., перероб. і доп. К.: Кондор Видавництво, 2016. 184 с.
18. Лічман А.А. Завдання обліку на підприємствах транспортно-експедиторської діяльності. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації.* № 2. 2015. С. 112-119
19. Митний кодекс України: [прийнято 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4495-17>
20. Неруш Ю.М. Логистика. М.: Юнити-Дана, 2008. 495 с.
21. Новик. І.В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Наукові записки.* № 2 (55). 2017 с. 188-196
22. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.1999 р. № 1591 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

23. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/1198-2007-п>.
26. Потриваєва Н. В., Кореновська Т.О. Нормативно-правові особливості облікового забезпечення витрат та доходів діяльності. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип. 1. С. 9-18.
27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
28. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість. Наказ Міністерства фінансів України № 21 від 28.01.2016 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16>
29. Про транспортно-експедиторську діяльність. Закон України від 01.07.2004 р. № 1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1955-15>
30. Ревуцкая Т.В. Партнерство перевозчика и экспедитора – миф или реальность? *Логистика: проблемы и решения*. Вип. 2. 2013. С. 48–53.
31. Саюн А.О. Розробка моделі стратегічного вибору транспортно-експедиційного підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. Вип. 5. 2010. С. 15–17.
32. Сич Є. Формування транспортно-експедиційних послуг логістичного центру. *Збірник наукових праць*. К.: КУЕТТ, 1983. Вип. 7. С. 19–27.
33. Степанов, В. И. Логистика: учеб. М.: Проспект, 2009. 488с.

34. Сханова С.Э., Попова О.В., Горев А.Є. Транспортно-экспедиционное обслуживание М.: Академия, 2009. 432 с.
35. Флорова А.Т. Совершенствование системы транспортно-экспедиционного обслуживания в крупных транспортных центрах: автореф. дис. на соискание уч. степ. канд. экон. наук М.: Моск. автомоб.-дор. ин-т, 2005. 18 с.
36. Хомик П.М. Внутрішній контроль на автотранспортних підприємствах. ВІСНИК ЖДТУ. Серія: Економічні науки. №2 (64). 2013. С. 161-166
37. Хомик П.М. Особливості формування облікової політики на транспортно-експедиторських підприємствах. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. № 1. 2014. С. 333-338
38. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/stru>
39. Шот А.П. Облік і оподаткування за видами економічної діяльності. Опорний конспект лекцій. Львів. 2018. 117 с.
40. Щодо оподаткування транспортно-експедиторських послуг, що надаються в межах виконання договорів перевезення митною територією України із залученням третіх осіб-перевізників (платників та неплатників ПДВ) лист ДФС ВІД 08.08.2019 Р. № 3693/6/99-99-15-03-02-15/ПК URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/pisma/gfsu/schodo-opodatkovannya-transportno-ekspeditorsykih-1044916.html>
41. Янковой О. Г. Моделирование парных зв'язків в економіці: Навч. посібник. Одеса: Оптимум, 2001. 198 с.

Додатки